

Ἡ ἑσπέρα κατὰ τὴν ὁποίαν ἐπαίχθη ἡ «Γατίτσα» ἦτο πράγματι ἀπὸ τῆς θεατρικῆς ἀπόψεως ἑσπέρα ἐξαιρετικῆ· ἐδίδετο καὶ δευτέρον ἔργον τοῦ κ. Μιλτ. Ίωσήφ καὶ εἰς τὸ ἔργον αὐτὸ τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ μέρος αὐτοβιογραφίας του θά. πρωτηγωνίσει ἐπὶ τῆς σκηνῆς αὐτὸς οὗτος ὁ συγγραφεὺς. Διὰ τοὺς χρόνους μας καὶ διὰ πολλοὺς πρὸ ἡμῶν χρόνους τὸ γεγονός εἶνε μοναδικόν· πολλοὶ συγγραφεῖς ἐνέκλεισαν τὸν ἑαυτὸν των εἰς τὰ ἔργα των καὶ μερικοὶ μάλιστα δὲν ἔχουν ἐγελείσει εἰς αὐτὰ ἢ μόνον τὸν ἑαυτὸν των· ἀλλὰ διὰ πρώτην φοράν ἤδη ἐπάνω εἰς τὴν ἀνατομικὴν τράπεζαν ἢ ὁποία καλεῖται σκηνὴ τοῦ θεάτρου, συγγρα-

φεὺς ὑπῆρξεν ἐν ταύτῳ ὁ ἐγχειρίζων καὶ ὁ ἐγχειριζόμενος, ὁ αἰμάσων καὶ ὁ ἐπιδεικνύων τὰ σπλάγγνα του τὰ αἰμάσσοντα ἀπὸ τὸ σταύρωμα ποῦ τοῦ ἔκαμε μία γυνή, ὁ καλῶν ὅλων ἐκείνον τὸν κόσμον ὄχι πλέον τοῦ θεάτρου ἀλλὰ τοῦ ἀνατομικοῦ ἀμφιθεάτρου νὰ θέσῃ οἶον τὸν δάκτυλον «ἐπὶ τὸν τύπον τῶν ἤλων». Τὸ γεγονός ἦτο αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ ὀλοκλήρον δράμα, καὶ καθὼς διεξήχθη ἀξιοπρεπῶς καὶ ἰδίως ἠπίως, ἀπέβη ἀκόμη ἴσως δραματικώτερον, κινήσαν περισσότερον τὴν συμπάθειαν ἐκείνων οἱ ὅποιοι ἐννοοῦν ποῦ κυρίως ἔγκειται ἡ δραματικότης τῶν πραγμάτων. Διότι διαφορετικά, ἄνευ δηλαδὴ τοῦ συγγραφεὺς πρωταγωνιστοῦντος ἐν αὐτῷ, τὸ ἔργον δὲν ἔχει δραματικότητα, ἔχει δὲ ἀφ' ἑτέρου διάλογον ὑπεράγαν ἴσως ἐξεζητημένης κομπορρεπείας, ἀτελεσιτέτου ὅπως διαλεκτικῆς διαφιςτικότητος, διάλογον ἀνθρώπων οἱ ὅποιοι ἐνῶ διαπραγματεύονται θέματα τὰ ὁποῖα θίγουσι τ' ἄδυνα τῶν ἀδύτων τῆς αἰσθητικότητός των, ὁμιλοῦν καθὼς ἄλλοι παίζουσι σκάκι, ἢ διαγράφουσι διαλεκτικούς μαιάνδρους μὲ διαβήτην τοῦ ὁποῖου τὰ σκέλη δὲν εἶνε περισσότερον ἐλεύθερα ἀπὸ τὰ σκέλη ἀντραβοφορεμένης κυρίας. Εἶνε μιὰ ἐκθεσις τοῦ ἱστορικοῦ ἐνός διαζυγίου διηρημένη εἰς τρία, ἢ ὁποῖα δὲν ἐδραματοποιήθη βέβαια ἐπαρκῶς μὲ τὸ ὅτι ἐφωδιάσθη μὲ τρία καλά «φινάλε». Εἶνε τρεῖς σύντομοι πράξεις εἰς τὰς ὁποίας δὲν φαίνεται πούθενά ἢ «μεγάλῃ σκηνῇ» ἢ μεταξὺ τῶν συζύγων ἢ ἢ μεταξὺ τῆς συζύγου καὶ τοῦ ἐραστοῦ καὶ εἰς τὰς ὁποίας οὕτω κινοῦνται καὶ ἰδίως φιλοῦνται δώδεκα πρόσωπα, ἕκ τῶν ὁποίων ἂν ὄχι τὰ ἕξ, ἀλλὰ τὰ τέσσαρα βεβαίως δὲν εἶνε ἀπαραίτητα. Ἡ δραματικὴ ἀνάπτυξις ἰδίως τοῦ ἀθεμίτου ἐρωτος εἶνε σχεδὸν μηδαμνὴ· ἡ «*Ιδζλάλ*», ἢ Ὀθωμανίς, πλὴν ἕκ μητρὸς γαλλίδος, ἠρωὶς τοῦ δράματος, εἶχε φαίνεται πρὸ τοῦ γάμου τῆς κάποιαν ἀρχὴν εἰδυλλίου μετὰ τοῦ Μαρτίνῃ· ὁ Μαρτίνῃ αὐτὸς μόλις φαίνεται εἰς τὴν πρώτην πράξιν καὶ μετὰ δύο μῆνας καθ' οὗς τὴν βλέπει ἀλλὰ χωρὶς νὰ τοὺς βλέπωμεν, συναντᾶται μὲ αὐτὴν εἰς μιάν ἐσπερίδα τῆς· κάμνει ἐπὶ δύο τρία λεπτά μαζί τῆς ὀλίγην ξιφασκίαν, μὲ συγχωρεῖτε, ἤθελα νὰ εἰπῶ, ὁμιλεῖ ὀλίγον μαζί τῆς, τὴν καλεῖ νὰ χορεύσουν καὶ ὁ χορὸς, ὁ ἄφρωνος βεβαίως, καταλήγει εἰς παρατεταμένον φίλημα, τὸ ὁποῖον βλέπει ἀφνης ὁ σύζυγος. Εἶνε τὸ δευτέρον φινάλε αὐτό. Τὸ πρῶτον φινάλε μᾶς παρέχεται ἀφοῦ ἐπληροφόρηθημεν ὅτι οἱ σύζυγοι καὶ ἰδίως ἡ σύζυγος εἶνε ὄντα ἰσχυρὰς θελήσεως, καὶ θιασῶται τοῦ ἀτομικοῦ, —στηριζόντα «ὄχι τὸν ἐρωτὰ των ἀλλὰ τὴν ἀγάπην των εἰς τὴν ἀμοιβαίαν ἐκτίμησιν καὶ καλὴν πίστιν». Λαμβάνεται τηλεγράφημα ἀγγέλλον τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς τοῦ συζύγου. «Ἐγίναμεν πλούσιοι!» ἀναφωνεῖ ἡ «*Ιδζλάλ*», ἢ ὁποία στερεῖται φαίνεται ἠθικῆς λεπτότητος. «Πατέρα μου!» φωνάζει ὁ σύζυγός τῆς.

Μετὰ τὸ μεταξὺ συζύγου καὶ ἐραστοῦ φίλημα, ἐνδεικνύεται τὸ διαζύγιον. Ὁ σύζυγος ἐν τούτοις στέργει νὰ συγκαλύψῃ τὸ σκάνδαλον καὶ νὰ ἐξακολουθῇ παρέχων εἰς αὐτὴν ἐπιχορήγησιν ὑπὸ τὸν ὄρον, νὰ υποσχεθῇ ἢ «*Ιδζλάλ*» ὅτι θά εἶνε εἰς τὸ ἔξης σὺμφρων. Αὐτὴ δὲν στέργει τὸν ὄρον καὶ ὑπογράφει τὴν περὶ διαζυγίου αἴτησιν. Ἀλλὰ καὶ εὐθὺς ὡς ἀνακτᾶ τὴν ἐλευθερίαν τῆς, μεταμελεῖται· θέλει νὰ μείνῃ ἐν τῷ συζυγικῷ οἴκῳ. Οὗτος ὁμοῦ τῆς κλείεται ἀνεκκλήτως ὑπὸ τοῦ τῶος συζύγου ὁ ὁποῖος πίπτει εἰς τὴν ἀγκάλην τῆς μητρὸς του.

Ὁ κ. Μιλτ. Ίωσήφ ὡς σύζυγος ἔπαιξε μὲ πολλὴν φυσικότητα, λεπτότητα καὶ ἀξιοπρέπειαν τὸν ὄρον του, — ὁ ὁποῖος ἄλλως τε ἤρεμος καὶ ἄνευ τῆς ἐλαχίστης ἐξάρσεως εἰς λυρικότητα ἢ πάθος, δὲν παρεῖχεν εἰδικὰς δυσκολίας, τὸν ἐβοήθησε δὲ ὄχι ὀλίγον τόνος τῆς φωνῆς πρῶτος καὶ θεραπευτικός. Οἱ ἠθοποιοὶ ὅλοι ἔπαιξαν καὶ εἰς αὐτὸ τὸ ἔργον μὲ πρωτοφανῆ ζῆλον. Ἡ κ. Κυβέλη Ἀδριανοῦ ὡς «*Ιδζλάλ*» παρὰ ποτε ἦτο

εἰς τὸν ὄρον τῆς, — μὲ τὴν ἀνεξαρτησίαν τοῦ ἀτιθάσσου ἀπέναντι τῶν συνθηκῶν φρονιμάτος τῆς ποῦ τόσῳ ἐλεύθερα ἔπαιξε, μὲ τὸ φῶς ἐπάνω εἰς τὸ διὰ πρώτην φοράν ἀναπεπταμένον μέτωπόν τῆς. Εἰς δὲ τὴν δευτέραν πράξιν, ἢ ἐμφάνισίς τῆς, μέσα εἰς ἕνα μεγάλῃς καλαισθησίας τουρκικὸν διάκοσμον, μὲ ἀνοικτοκύανον σαλβαροειδῆ ἐσθῆτα παρέσχε μίαν ἀπὸ τὰς πλαστικωτέρας χάριτος σιλουέτας τῆς. Ἐπίσης ἰδιαιτέρας μνεῖας ἀξία εἶνε καὶ ἡ ὑπόκρισις τῆς κυρίας Σ. Γαλάτῃ τῆς δεσποινίδος Α. Βώκου καὶ τῆς δεσποινίδος Ε. Κομπότῃ, — τόσῳ χαρακτηριστικῆς ὡς *midinette*.

Καὶ ἤδη ἐπειδὴ ὅσον ἀφορᾷ τὸ ἔργον ἔγραψα ὅσα ἔγραψα, θεωρῶ δίκαιον νὰ προσθέσω ὅτι ἐχειροκροτήθη ἀπὸ τὸ πικρότατον καὶ ἐκλεκτότατον κοῖνον τῆς ἑσπέρας ὅσον καὶ ἡ «Γατίτσα».

ΧΡ. ΘΕΜ. ΔΑΡΑΛΕΞΗΣ